

Byggbranschens Säkerhetsdag den 27 april 2018

FÖR NOLL OLYCKOR

i bygg- och anläggningsbranschen

Fokus: RISKER MED HANDVERKTYG

På Säkerhetsdagen den 27 april 2018, riktar vi åter igen uppmärksamheten mot säkerheten i bygg- och anläggningsbranschen. I år fokuserar vi på RISKER MED HANDVERKTYG, som varje år orsakar allvarliga olyckor på våra byggarbetsplatser. I detta dialogunderlag ger vi exempel på hur man kan arbeta vidare för att öka säkerheten.

Sveriges Byggindustrier arbetar för att höja medvetenheten om säkerhetsfrågorna på byggarbetsplatserna och få alla aktörer i byggprocessen att ta sitt arbetsmiljöansvar på allvar, så att olyckor förebyggs och förhindras.

VI JOBBAR BL.A. MED:

- Information
- Utbildning
- Rådgivning och stöd
- Branschsamarbete
- Opinionsbildning

NYCKLAR TILL FÖRÄNDRING:

- Tydligt ledarskap
- Attityder
- Kunskap – insikt
- Krav och uppföljning
- Ordning och reda

Kunskap och uppmärksamhet förhindrar olyckor och räddar liv.

Ta ditt ansvar – utbilda dig gratis på webben:

www.safeconstructiontraining.se

Se även www.sverigesbyggindustrier.se/sakerhetsdagen

**SVERIGES
BYGGINDUSTRIER**

FÖR NOLL OLYCKOR

Användningen av handverktyg orsakar varje år både olyckor och sjukdomar på våra arbetsplatser för bygg- och anläggningsarbeten. Den vanligaste orsaken till olycksfall inom byggverksamhet är förlorad kontroll över handverktyg, till exempel kniv, såg, spikpistol eller bormaskin.

KNIV är det handhållna verktyg som orsakar allra flest skador. Läs mer om de "farligaste" verktygen på sista sidan.

Användning av tunga och/eller vibrerande handverktyg innebär dessutom en risk för belastnings- och vibrations-skador, t.ex. "vita fingrar". Fingrarna kan även drabbas av känselbortfall och domningar.

Handverktyg som används för bilning, borrar, sågning m.m. av sten och betong ger även upphov till damm som kan vara farligt att inandas och leda till olika allvarliga lungsjukdomar.

Vad kan tillverkare och säljare/uthyrare av verktygen göra för att redan från början minska riskerna? Vad gör vi bra och vad kan vi göra bättre för att skapa en säkrare arbetsmiljö på arbetsplatserna?

Sveriges Byggindustrier uppmanar alla medlemsföretag att på Säkerhetsdagen den 27 april stanna upp och tänka över säkerheten på sina egna arbetsplatser!

På vår arbetsplats ska vi alltid...

...identifiera alla risker för olyckor och ohälsa i samband med användning av handverktyg samt bestämma lämpliga skyddsåtgärder innan arbetet påbörjas.

...redan vid inköp och/eller hyra av handverktyg ta hänsyn till arbetsmiljöriskerna och välja de säkraste verktygen.

...använda rätt verktyg för varje situation och arbetsmoment samt följa tillverkarens riktlinjer för hur verktyget ska hanteras.

...vid användning av vibrerande handverktyg välja maskin med lägsta vibrationsnivå, inte överskrida angiven användningstid samt ta paus och variera arbetsuppgifterna.

...vid arbete med handverktyg som alstrar damm och/eller buller se till att damm- och bullerreducerande åtgärder vidtas, såsom t.ex. punktutsug och bullerdämpare, samt att lämpliga personliga andnings- och hörselskydd används.

...se till att verktyg med farliga delar har rätt skydd och att skyddet används korrekt.

...se till att alla verktyg löpande blir servade och underhållna samt förvaras väl efter användning. Trasiga verktyg ska slängas.

...regelbundet säkerställa att alla som använder handverktyg har rätt kunskaper och behörighet för respektive verktyg.

...se till att alla som använder handverktyg har fått information om lämpliga arbetsställningar för att undvika belastningsskador.

...genomföra särskilda säkerhetsgenomgångar med nya medarbetare/praktikanter/lärlingar så att även de får kännedom om de risker som finns med användningen av handverktyg.

...våga säga till när vi ser att en kollega utsätter sig själv eller andra för fara.

...rapportera tillbud/risker till arbetsledare och/eller skyddsombud – finns rapportblanketter?

...kontrollera att första hjälpen-utrustning och larm fungerar och är tillgängligt för alla.

...genomföra säkerhetsutbildningen www.safeconstructiontraining.se

*"Jag skar av en gipsskiva,
slant med kniven och
skadade vänster tumme."*

"Cirkelsågen fastnade i virket, drog snett och skenade iväg över min vänstra hand."

"Jag stod på en stega med en spikstol i ena handen. Jag tappade balansen och råkade skjuta en spik rakt ner i ena knäet."

[illegible]

Statistik från AFA Försäkring:

Olyckor med handhållna verktyg vid bygg- och anläggningsarbete

Åldersmässigt finns en klar snedfördelning där 19-29-åringarna står för nästan hälften av olyckorna. Det kan finnas olika förklaringar till detta; yngre arbetstagare skulle kunna vara mer riskbenägna än äldre, eller så kan det vara så att yngre arbetstagare är mer benägna att anmäla olyckor.

De verktyg som förekommer i flest skadeanmälningar är kniv, bormaskin/skruvdragare, cirkelsåg och spikpistol. Andra verktyg som har lett till olyckor är vinkelslip, hammare och kofot.

KNIV är det handhållna verktyg som orsakar allra flest skador. De vanligaste angivna knivtyperna är gipsknivar, mattknivar, moraknivar och brytbladsknivar. Den vanligaste olycksorsaken är att man slinter med kniven, och därmed skär sig i fingrar eller händer.

Vid användning av **BORMASKIN/SKRUVDRAGARE** anges flera vanliga orsaker till skador. Några orsaker är att handskar fastnar och följer med i bormaskinens rotation eller att bormaskinen går fel och borrar i hand eller fingrar. En

annan vanlig orsak är att bormaskinen nyper och maskinen börjar vrida sig, vilket kan ge hand- eller armskada. Vid bormaskins framför allt uppåt, finns också risken för nedfallande material i ögonen.

Olyckor med **CIRKELSÅG** avser den handhållna klingan. Även om skadefrekvensen för cirkelsåg inte är lika hög som för kniv och bormaskin, är ofta skadorna desto allvarigare med kapade fingrar eller fingertoppar som följd.

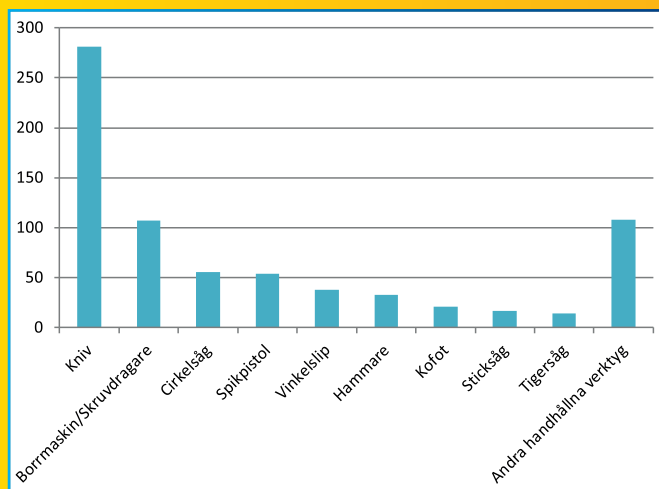
SPIKPISTOL ger framför allt skador i händerna när spiken går fel. Felaktig väg för spiken uppstår bland annat genom kvistar och andra hårda föremål som är i vägen.

VINKELSLIP används i olika kap- och slipjobb. I många fall är det inte verktyget i sig som ger upphov till skadan utan det är materialet som slår upp eller på annat sätt orsakar skada. En vanligt förekommande skada är skrap i ögat, t.ex. småpartiklar från det gnist- eller stenregn som uppstår vid kapning/slipning av metall/betong, som kan leta sig in under skyddsglasögon och ge mycket irritation i ögonen.

HAMMARE orsakar en del slagskador när slaget blir missriktat, t.ex. vid tränga utrymmen.

Användning av **KOFOT** leder också till en del skador, men i likhet med vinkelslipen är det sällan verktyget i sig som orsakar skadan, utan det är material som släpper och flyger iväg när kofoten används eller att man tappar balansen när materialet som bearbetas plötsligt lossnar.

För att minska risken för olycka är det viktigt att den person som utför arbetsuppgiften har relevant utbildning och/eller behörighet för det aktuella verktyget. Många av dessa utbildningsbevis registreras i ID06 Kompetensdatabas.

Statistiken över olyckor med handhållna verktyg har sammanställts av AFA Försäkring utifrån ett urval av snickare, murare och anläggningsarbetare. Urvalet har gjorts för att specifikt få en bild över de olyckor som sker på arbetsplatser för just bygg- och anläggningsarbete.

Flertalet av olyckorna har lett till ingen eller kortare sjukskrivning, men nästan 25 procent har inneburit en sjukskrivning över en månad och/eller någon form av invaliditet.

Siffrorna avser 2016 men den generella bilden kommer sannolikt inte att ha ändrats särskilt mycket för 2017.